

Sygn. akt III AUa 100/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	Beata Górską Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 maja 2022 r. w S.

sprawy K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 21 grudnia 2021 r., sygn. akt IV U 570/21

oddala apelację.

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Barbara Białecka	Beata Górską
----------------------------------	------------------	--------------

Sygn. akt III AUa 100/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 2 lipca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił K. B. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ ubezpieczony nie udowodnił okresu pracy w warunkach szczególnych wynoszącego co najmniej 15 lat. Ponadto stwierdził, iż ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy. Organ rentowy podkreślił, że do pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresów zatrudnienia od 2 maja 1983 r. do 30 czerwca 1992 r., od 10 marca 2003 r. do 6 grudnia 2007 r. oraz od 1 stycznia 2009 r. ponieważ z dokumentów nie wynika, iż w tym okresie ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. Twierdził, że w szczególnych warunkach przepracował 21 lat, 5 miesięcy i 26 dni. Nie zaprzeczał, iż pozostawał w stosunku pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Organ rentowy 24 września 2021 r. wydał nową decyzję w której ponownie odmówił K. B. prawa do emerytury pomostowej i zaliczył okres zatrudnienia od 10 marca 2003 r. do 25 października 2007 r. oraz od 1 listopada 2007 r. do 6 grudnia 2007 r. do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wyrokiem z 21 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Odwołujący K. B. urodził się (...). Wiek 60 lat ukończył (...).

Od 1 lipca 1978 roku do 31 marca 1995 roku odwołujący był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w S. na stanowiskach:

- zbrojarza - od 1 lipca 1978 roku do 30 kwietnia 1983 roku;
- betoniarza - od 2 maja 1983 roku do 30 czerwca 1992 roku;
- robotnika - od 1 lipca 1992 roku do 31 marca 1995 roku.

Pracując na stanowisku zbrojarza wykonywał konstrukcje z prętów zbrojeniowych. Jako betoniarz zaś wykonywał prefabrykaty budowlane, m.in. płyty drogowe i elementy dachów, sporządzając ich konstrukcje z prętów zbrojeniowych, a następnie zalewając je betonem.

Następnie od 4 maja 1995 roku do 13 marca 2001 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w S. na stanowisku pracownika budowlanego.

Od 10 marca 2003 roku do 6 grudnia 2007 roku odwołujący pracował na stanowisku ładowacza nieczystości w Przedsiębiorstwie (...). z o.o. w S..

Od 1 stycznia 2009 roku odwołujący był zatrudniony w przedsiębiorstwie(...)(...) Sp. j. w S., na stanowisku robotnika drogowego. Zajmował się stawianiem i wymianianiem znaków drogowych oraz malowaniem pasów - wykonywał znaki poziome kładąc masę chemiczną na asfalcie. Nie brał udziału w układaniu nawierzchni z mas bitumicznych.

Na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową, tj. 15 czerwca 2021 roku, K. B. nie rozwiązał stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

W dniu 15 czerwca 2021 roku K. B. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Miał wówczas ukończone 60 lat oraz pozostawał w stosunku pracy. Przed organem emerytalnym udowodnił następujące okresy:

- składkowe - w wymiarze 27 lat, 1 miesiąc i 28 dni,
- nieskładkowe - w wymiarze 2 miesięcy i 22 dni. Staż sumaryczny wyniósł 27 lat, 4 miesięcy i 20 dni.

Organ emerytalny, wydając zaskarżoną niniejszym decyzją z dnia 2 lipca 2021 roku nie uwzględnił żadnego okresu zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 24 września 2021 roku organ emerytalny ponownie odmówił odwołującemu prawa do emerytury pomostowej. W decyzji tej do okresu pracy w szczególnych warunkach uwzględniono okresy zatrudnienia od 10 marca 2003 roku do 25 października 2007 roku oraz od 1 listopada do 6 grudnia 2007 roku (z wyłączeniem okresu zwolnienia lekarskiego), tj. 4 lata, 8 miesięcy i 10 dni.

Uznano, że odwołujący udowodnił następujące okresy:

- składkowe - w wymiarze 27 lat, 2miesiące i 25 dni,
- nieskładkowe - w wymiarze 1 miesiąc i 29 dni. Staż sumaryczny wyniósł 27 lat, 4 miesiące i 24 dni.

Organ emerytalny zaliczył do stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach na podstawie art. 4 cyt. ustawy o emeryturach pomostowych - łączny okres zatrudnienia w wymiarze 4 lat, 8 miesięcy i 10 dni.

W toku postępowania sądowego, w imieniu pracodawcy odwołującego - (...) (...) Sp. j. w S., wyrażono zgodę na rozwiązanie za porozumieniem stron stosunku pracy łączącego to przedsiębiorstwo z K. B., z dniem 20 grudnia 2021 roku.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne podnosząc, iż ustalony w sprawie stan faktyczny oparto na podstawie niebudzących wątpliwości Sądu oraz niekwestionowanych przez strony dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych skarżącego oraz oświadczenia złożonego na rozprawie w dniu 21 grudnia 2021 r.

Przedmiotem sporu było ustalenie, czy odwołujący spełnił wszystkie warunki do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Okręgowy wskazał, że prawo do powyższego świadczenia, niezależnie czy rozpatrywane w kontekście regulacji art. 4 czy też art. 49 cytowanej ustawy o emeryturach pomostowych, przysługuje wyłącznie w przypadku jednoczesnego spełnienia wszystkich warunków uprawniających do jego uzyskania. Innymi słowy, fakt niespełnienia choćby jednego z tych warunków wyklucza możliwość jego przyznania.

Sąd pierwszej instancji przywołał treść art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tekst jednolity - Dz. U z 2018 r., poz. 1924).

Alternatywną podstawą przyznania emerytury pomostowej jest skorzystanie z treści art. 49 cytowanej ustawy. Według wskazanego przepisu, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, lecz spełniała warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, zaś w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 2009 roku) miała wymagany w przepisach, o których mowa w art. 4 pkt 2, tj. piętnastoletni, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W przypadku niekontynuowania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, warunkiem nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy jest zatem legitymowanie się piętnastoletnim stażem pracy w warunkach szczególnych, ale tylko na takim stanowisku, które zostało uznane za pracę uprawniającą do uzyskania emerytury pomostowej na podstawie art. 3 ustawy oraz załączników do ustawy (tj. jednym z wymienionych we wzmiankowanych wyżej załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych). Innymi słowy - brak jest podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej takiemu ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym

charakterze, dziś nie może być zakwalifikowany jako staż pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zgodnie z jednym ze wskazanych załączników.

Sąd meriti zaznaczył, że w aktualnym stanie prawnym jednym z warunków koniecznych do przyznania prawa do emerytury pomostowej zarówno w oparciu o art. 4 jak i na podstawie art. 4 w zw. 49 cytowanej ustawy o emeryturach pomostowych, jest rozwiązanie stosunku pracy (art. 4 pkt 7 cyt. ustawy). Nie budzi wątpliwości, że prawo do emerytury pomostowej powstaje najwcześniej w dniu rozwiązania stosunku pracy i nie przysługuje przed spełnieniem tego warunku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 13.12.2019 r., III AUa 1783/19, Lex nr 3244841).

Sąd Okręgowy uznał, że przedmiotowej sprawie nie było sporne, iż odwołujący na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową nie rozwiązał stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą (...). Dopiero podczas rozprawy w dniu 21 grudnia 2021 roku przedłożył on oświadczenie pracodawcy, z którego wynika, że wyraził on zgodę na rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron z dniem 20 grudnia 2021 roku, a zarazem oświadczył, że nie pozostaje już w zatrudnieniu.

Sąd Okręgowy wskazał, że nawet gdyby uznać, że rozwiązanie stosunku pracy na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową nie było konieczne, to tak czy inaczej emerytura pomostowa nie należałaby się odwołującemu, ze względów wskazywanych już powyżej. Mianowicie żadnego z wnioskowanych przez odwołującego okresów zatrudnienia przed ani po 1 stycznia 2009 roku, zarówno na stanowisku betoniarza-zbrojarza, robotnika, ładowacza nieczystości stałych, jak i robotnika drogowego, nie można było uznać za pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 cytowanej Ustawy o emeryturach pomostowych. Żadne z tych stanowisk nie zostało bowiem wymienione w którymkolwiek z załączników do wskazanej ustawy, formułujących katalogi stanowisk kwalifikowanych obecnie jako zatrudnienie w warunkach szczególnych (załącznik 1), jak i w szczególnym charakterze (załącznik 2).

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że od dnia 1 stycznia 2009 roku w przedsiębiorstwie (...) Sp. j.

w S., odwołujący bezspornie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wymienionych w załączniku numer 1 do ustawy o emeryturach pomostowych prac przy ręcznym układaniu na gorąco nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych. Oświadczył bowiem na rozprawie, że zajmował się w tym czasie stawianiem i wymianianiem znaków drogowych oraz malowaniem pasów za pomocą specjalnej masy chemicznej kładzionej na już położony asfalt. Jego praca w tym czasie nie mogła być zatem uznana za pracę wskazaną w pkt 31 załącznika nr 1 cyt. ustawy o emeryturach pomostowych. Odwołujący się po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał więc prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 cyt. Ustawy.

Natomiast okres zatrudnienia przed 2009 rokiem, tj. od 10 marca 2003 roku do 6 grudnia 2007 roku na stanowisku ładowacza nieczystości w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w S., uznany ostatecznie przez ZUS za pracę w szczególnych warunkach, i wymieniony w pkt. 38 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, był zbyt krótki. Uwzględniono tu bowiem okresy zatrudnienia od 10 marca 2003 roku do 25 października 2007 roku oraz od 1 listopada do 6 grudnia 2007 roku (z wyłączeniem okresu zwolnienia lekarskiego), tj. łącznie 4 lata, 8 miesięcy i 10 dni.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z 21 grudnia 2021 roku wniósł ubezpieczony. Zaskarżył wyrok w całości i wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie jego odwołania od decyzji ZUS z 2 lipca 2021 r. i przyznanie mu wnioskowanej emerytury.

Apelujący wyrokowi zarzucił:

1. błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy poprzez uznanie przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, iż rzekomo legitymował się tylko okresem 4 lat, 8 miesięcy i 10 dni pracy w warunkach szczególnych, gdy

w rzeczywistości okres ten wynosi przeszło 15 lat;

2. błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy poprzez uznanie przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, iż w przedsiębiorstwie (...) Sp. j. w S. od 01.01.2009r. rzekomo nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - pracy w warunkach szczególnych;

3. brak merytorycznego odniesienia się Sądu pierwszej instancji w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia do zarzutów zawartych w jego odwołaniu od spornej decyzji ZUS, wymienionych przez w/w Sąd na str. 2 uzasadnienia wyroku w pkt 2-3 oraz

w szczególności w pkt 4 - dot. jego okresu pracy w warunkach szczególnych przed 01.01.1999r.;

4. nie przeprowadzenie przez Sąd pierwszej instancji wnioskowanego przez niego postępowania dowodowego, mającego na celu wykazanie i udowodnienie przez niego spełnienia wymogu 15 lat pracy w warunkach szczególnych przed 01.01.1999r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 i z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720).

Na wstępie rozważań wskazać należy, że emerytury pomostowe zapowiedziane w art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 roku i dotyczy ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze (urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku). Zastąpiły one emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze. Prawo do tego świadczenia było nabywane w niższym niż powszechny wiek emerytalny, pod warunkiem wykazania piętnastoletniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Najogólniej rzecz ujmując, celem tej ustawy było ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, emerytura pomostowa ma być „pomostem między dotychczasowym systemem z licznymi możliwościami przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym i nowym systemem, w którym tego typu rozwiązania są wyjątkiem” (uzasadnienie wyroku z dnia 16 marca 2010 r., K 17/09, OTK-A 2010 nr 3, poz. 21). Wskazany wyżej cel ustawy realizują w najbardziej widoczny sposób jej przepisy określające przesłanki nabycia emerytury pomostowej.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 ustawy, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych po dniu 31 grudnia 2008 r. (czyli od dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych). Osoby, które takiej pracy po wskazanej dacie nie wykonywały (tak jak ubezpieczony), a w rezultacie nie spełniają warunku określonego w art. 4 pkt 6 ustawy, mają możliwość uzyskania emerytury pomostowej w oparciu o art. 49 ustawy, który w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek

posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (a nie przepisów rozporządzenia z 1983 r.) - por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r. sygn. II UK 159/13, opubl. LEX nr 1405231, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r. sygn. II UK 164/11, opubl. OSNP 2013/5-6/62, LEX nr 1289168; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2013 r. sygn. I UK 448/12, LEX nr 1396383).

Jak wynika z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji na podstawie zeznań wnioskodawcy oraz dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego, ubezpieczony po 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych albowiem w spółce (...) nie wykonywał prac przy ręcznym układaniu nawierzchni z mas bitumicznych. Zatrudniony tam był na stanowisku robotnika drogowego. Zajmował się stawianiem i wymianianiem znaków drogowych oraz malowaniem pasów - wykonywał znaki poziome kładąc masę chemiczną na asfalcie.

Zatem skoro ubezpieczony nie wykonywał po 31 grudnia 2008r. pracy w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to znaczy, że nie nabył prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy.

Dla osób nie pracujących w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008r. ustawodawca przewidział możliwość nabycia emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy, jednakże warunkiem jest, aby prace wykonywane w szczególnych warunkach przed 1 stycznia 2009r. były wymienione w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych i jest to katalog zamknięty.

Jedynie więc okres zatrudnienia od 10 marca 2003 r. do 6 grudnia 2007 r. na stanowisku ładowacza nieczystości w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w S., mógł zostać uznany za pracę w szczególnych warunkach, ponieważ został wymieniony w pkt. 38 załącznika do ustawy o emeryturach pomostowych. Był jednak za krótki, gdyż wynosił łącznie 4 lata, 8 miesięcy i 10 dni.

Wykonywanie przez ubezpieczonego przed 1 stycznia 2009r. pracy na stanowisku zbrojarza – betoniarza nawet przez ponad 15 lat nie może zostać uznane do prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49, ponieważ takich prac nie wymieniają załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych. Prace takie podlegałyby uwzględnieniu na podstawie art. 4 ustawy, gdyby ubezpieczony po 31 grudnia 2008r. wykonywał prace wymienione w tych załącznikach, a to wykluczono jak już wyżej wskazano.

Zatem nie było potrzeby przeprowadzenia dowodów z zeznań świadków przez Sąd Apelacyjny na okoliczność wykonywania pracy na stanowisku zbrojarza – betoniarza, ponieważ na gruncie niniejszej sprawy nie spowodowałyby to zaliczenia tych okresów. Tak więc wnioski dowodowe zgłoszone w postępowaniu apelacyjnym na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oddalono.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wskazanych przepisów ustawy o emeryturach pomostowych jest łączne spełnienie przesłanek w niej wskazanych. Oznacza to, że jeżeli chociaż jeden ze wskazanych warunków nie zostanie spełniony, to nie ma podstaw do przyznania ubezpieczonemu emerytury pomostowej.

Nierozwiązanie stosunku pracy na dzień wydania decyzji jest już wystarczające do odmowy przyznania emerytury pomostowej a w przypadku ubezpieczonego stwierdzono również brak odpowiednich okresów pracy w szczególnych warunkach, co wyjaśniono powyżej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, apelacja ubezpieczonego nie zdołała skutecznie zakwestionować prawidłowości ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie przez Sąd Okręgowy.

Reasumując, należy uznać iż Sąd Okręgowy wydał prawidłowy wyrok i brak jest podstaw do jego zmiany.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego jako bezzasadną.